

emil juliš

Dne 25. prosince 2006 zemřel v Lounech na zástavu srdce básník Emil Juliš. Bylo mu 86 let.

Juliš se sice narodil v Praze (21. 10. 1921), ale od svých deseti let žil v Lounech, kde se vyučil cukrářem a pracoval v rodinném obchodě. Ten byl po únoru 1948 zestátněn a Juliš začal pracovat jako účetní, skladový dělník, úředník. V 50. letech se seznamuje se skupinou lounských malířů Zdeňkem Sýkora, Vladislavem Mirvaldem, Kamilem Linhartem. A také s Vladimírem Burdou, který byl jednou ze spojujících postav s pražskou literární a výtvarnou scénou (Kolář, Hiršal). Právě Jiří Kolář chystal v 50. letech vydat Julišovu první sbírku, ale podobně jako v případě knihy Violy Fischerové vydání znemožnila cenzura. S Julišovými básněmi se tedy měli čtenáři možnost seznámit až na počátku 60. let, ovšem již předtím se jeho texty dostaly do strojopisného sborníku *Život je vsude*. Od počátku 60. let se věnuje experimentální poezii (jeho sbírka *Pohledná poezie* z roku 1966 je jedním z vrcholů konkrétní poezie u nás), pracuje v časopisu *Dialog* i ve stejnojmenném nakladatelství, ovšem s nastupující normalizací je časopis ukončen, Juliš vyhozen, jeho sbírka *Nová země* dána kompletně před distribucí do stoupy (zachránilo se jen několik výtisků). Od roku 1972 opět střídá zaměstnání – jako úředník nebo plánovač, stěhuje se do Mostu. Nepřestává psát, další sbírky mu vycházejí v samizdatové *Petlici* (trilogie *Jablko nevrátím květu*, 1981), bez autorova vědomí také v německém nakladatelství *PmD – Poezie mimo domov*. Na konci 80. let vycházejí ofi-

ciálně Julišovy nové sbírky, shrnuté do další volné trilogie – zejména sbírka *Bližší se ohni* z roku 1988 patří bezesporu k vrcholům české posrpnové poezie.

Devadesátá léta byla pro Juliše zčásti satisfakcí (Cena Jaroslava Seiferta v roce 1990 a Státní cena za literaturu v roce 1996), ovšem básník zůstává v pozadí, ve svých severních Čechách. Stále ale sleduje současnou literaturu, píše a vydává bibliofilské tisky.

Sotva lze v takovémto připomenutí shrnout více než padesátiletou práci básníka Emila Juliše. Na jejím počátku lze vysledovat linii kolářovskou, experiment i jeho proměnu. Zejména v případě experimentální poezie je Julišova tvorba jedinečná permutačními postupy, grafickou podobou i trvalou přítomností přesahu do klasického básnického tvaru. Od této experimentální „dílny“ se dostává ve sbírce *Bližší se ohni* až k čisté metafyzice, k vizi blízké například světu režiséra Andreje Tarkovského ve filmu *Stalker*: nejen příbuzný motiv „Zóny“, ale i burcující, člověka přesahující svět apokalypsy. Juliš se vždy dokázal vyslovit ve své imaginaci maximálně, za nehty třesoucích se rukou se mu mimoděk zachytávalo nekonечно. Rozuměl času, tichu, krajině... Až jednou budou krajiny a oblaka nad „jeho“ severními Čechami mluvit, mám za to, že si vezmou za svou Julišovu psanou řeč. Jako za ním v 60. letech přišel do *Dialogu* výkvět českého básnického experimentu, stejně tak za ním potáhnou dlouhé lounské obzory, České středohoří i Krušné hory.

Michal Jareš

františek benhart

Dne 25. prosince 2006 zemřel v Praze František Benhart, překladatel, literární kritik a příležitostný básník a aforista. Patřil ke generaci vstupující do literatury na konci 40. let, resp. na začátku let 50., tedy ke generaci, která svůj vztah ke světu i k umění hledala obtížně a dlouho, tak či onak poznamenána nejdříve stalinismem, následně neslavným koncem kulturního oživení v 60. letech.

František Benhart se narodil 10. 9. 1924 na Podkarpatské Rusi, kde započal i studia na realce, ale odmaturoval (v roce 1944) již v Praze. Po peripetii totálního nasazení v pražské továrně na letecké motory vystudoval po válce Filozofickou fakultu UK (obor čeština, ruština a jugoslávské jazyky). Pak působil jako redaktor nakladatelství *Naše vojsko* a poté jako časopisecký redaktor ve *Zlatém máji* a od roku 1959 v *Plameni*, kde měl na starosti literární kritiku a poezii a kde působil i v „zlatých šedesátých“.

Jeho zájem se od samého počátku vždy upínal především k české a slovinské literatuře 20. století s menšími odbočkami nejen k srbochorvatské, ruské a ukrajinské, ale i ke klasické slovinské literatuře. Od roku 1970 se živil jako překladatel a psal literární kritiky, avšak hlavně pro slovinský tisk – např. stal se stálým spolupracovníkem literárního časopisu *Sodobnost* (studie ve slovinštině vydal i knižně, a to v roce 1984 a 1990). Právě od 70. let, od doby, kdy se u nás začaly v literatuře opět utahovat šrouby, se F. Benhart stále více a jakoby spásně obracel směrem k jihu a snad lze říci, že se stal Slovincem volbou – českým Slovincem a slovinským Čechem.

Nebudeme rozhodně přehánět, pokud zkonstatujeme, že jedině díky Františku Benhartovi je u nás slovinská literatura známa jako málokterá jiná literatura tzv. malého národa. Byl neúnavný a jeho láska k Slovincům byla v tom nejlepší slova smyslu nakažlivá, dokázal inspirovat a přitáhnout ke slovinské literatuře mnohé, kteří by jinak kolem Slovinska prošli bez povšimnutí. Písemnictví toho dvoumilionového národa je tedy Benhartovou zásluhou v češtině zastoupeno více než reprezentativně.

Tak, jak slovinskou literaturu propagoval u nás, ve Slovinsku se zas snažil představovat české autory. Téměř až do posledních chvil svého života s obdivuhodným entuziasmem sledoval literární novinky a pozoruhodné autory zde i tam.

Přeložil D. Jančara, J. Udoviče, K. Koviče, I. Zormanu, J. Mikuže, I. Minattiho a řadu dalších. Zajímal se též o mladé a začínající autory, které pravidelně představoval v literárních časopisech (mj. i ve *Tvaru*), např. pro českou literaturu objevil slovinskou „literární hvězdu“ 90. let Aleše Debeljaka. Do slovinštiny zas přeložil B. Reynka, V. Holana, J. Ortena, J. Seiferta aj. Ostatně ve Slovinsku – možná více než u nás – si význam Benhartovy práce velmi dobře uvědomovali a ocenili ji mnohými vyznamenáními a cenami.

Kéž by všechny evropské literatury měly v českých zemích takové zastání, jakého se dostalo literatuře slovinské od F. Benharta. Pak bychom se o evropskou sounáležitost a vzájemnost nemuseli vůbec obávat.

František Benhart tu bude chybět...

Lubor Kasal

SETKÁNÍ PŘÁTEL TVARU

Ve čtvrtek 14. 12. 2006 se v pražské kavárně Velryba konal již tradiční předvánoční večírek *Tvaru* – setkání redakce s autory a dalšími přáteli jediného literárního obydleníku v českých zemích. Horní snímek zachycuje (zleva) Ladislava Chateau, Miloslava Topinku, D. Ž. Bora, Romana Erbeny a Tanju Erben. Je na něm vidět, že setkání proběhlo v atmosféře vskutku přátelské a upřímné – náhubek, který si někdo pro jistotu donesl, mohl zůstat na věšáku nepoužit. Dole Josef Straka (vlevo) a Vladislav Reisinger v oblacích dýmu dokumentují, že *Tvar* se k současnému honu na kuřáky zpátečnický nepřipojil a bohdá v budoucnu ani nepřipojí, a také to, že ne všichni lidé kolem *Tvaru* jsou zas tak finančně nepraktičtí, jak se dělají. **uoaa, bs**

INZERCE

2
06

a l u z e

revue pro literaturu, filozofii a jiné

Kasal
Moník
Škabraha
Manea
Blaga
Nedelciu
Popescu
Țepeneag
Kulka
Rorty
Kopřiva
Kotásek
Marvan
Quine
Kim
Čulík
Grombří
Jílek
Holman

CD ▶ Zbyněk Hejda
autorské čtení